

Marjana Eberlinc,
Urša Bajda
Osnovna šola Tončke Čeč
Trbovlje

Projekt družinskega branja v šolski knjižnici

Povzetek: Skupno branje in pripovedovanje pripomore k otrokovemu bogatejšemu besednemu zakladu, širi obzorja, povečuje interes za poslušanje itn. Nekateri otroci vstopajo v šolo z znanjem in spretnostmi, ki so skladni s šolskimi zahtevami. Gre za otroke, ki so jim v predšolskem obdobju doma in/ali v vrtcu veliko brali. Šolsko delo bo lahko to njihovo znanje še nadgrajevalo. Na naši šoli poskušamo starše že na začetku leta navdušiti za družinsko branje. **Ključne besede:** družinsko branje, pismenost, branje, šolska knjižnica, učenci, starši. **Abstract:** Family reading and storytelling contributes to a rich child's vocabulary, it broadens horizons and increases interest in listening, etc. Some children enter school with skills that are in accordance with school requirements. These are children who heard a lot of reading from their parents at home or in the kindergarten during the preschool period. School work may help to upgrade their skills. At our school we try to motivate parents for family reading. **Key words:** family reading, literacy, reading, school library, pupils, parents

Uvod

Raziskave kažejo, da branje in pisanje nista ločeni spretnosti. To je zapleten proces učenja, v katerem se prepletajo različni dejavniki. Učenje branja in pisanja olajša dobro obvladovanje opismenjevalnega jezika otroka. Tudi Knaflič (2009, str. 7) meni, da je obvladovanje jezika, razumevanje in izražanje pri otrocih nedvomno boljše, če jim odrasli čim več beremo, pripovedujemo ter se z njimi pogovarjamo o prebranem.

Teoretiki in praktiki se strinjamo tudi o tem, da otroci za kvalitetno doživljanje sebe in vsega, kar jih obdaja, potrebujejo sogovornika in spodbujevalca njihove aktivnosti.

Na naši šoli se strinjamo z *Izhodišči pri razvijanju zgodnje pismenosti*, ki jih ponuja Knafličeva (2009, str. 9), in smo se odločili, da bomo starše naših prvošolcev spodbujali k dejavnostim družinskega branja za razvijanje zgodnje pismenosti. Izhajali smo iz predpostavke, da *si večina staršev želi, da bi bili njihovi otroci v šoli uspešni* in ravno z družinskim branjem lahko starši pripomorejo k boljšim temeljem za opismenjevanje in šolanje svojih otrok ter s tem vplivajo na njihovo uspešnost.

»Ko odrasli bere ali pripoveduje, se ne more izogniti svojim občutkom, razmišljanjem. Četudi tega ne pove na glas, izžareva svoj odnos do dogajanja. Ko otroku beremo ali pripovedujemo, to počnemo

celotno. Otrok nas posluša z vsemi čuti in nas zaznava kot celoto.« (Bucik, 2009, str. 30.)

Zelo pomemben vezni člen za spodbujanje družinskega branja in sodelovanja staršev s šolo je tudi šolska knjižnica. V njej že več let pripravljamo različne projekte, ki spodbujajo in motivirajo k branju tako učence kot tudi njihove starše.

Slika 1: Starše družinsko branje zanima.

Timsko načrtovanje promocije pismenosti in družinskega branja

Načrt za promocijo družinskega branja sva šolski knjižničarki predstavili ravnateljici in razredni-

čarkam prvošolcev. Skupaj smo se odločili, da že takoj na začetku leta starše povabimo v šolsko knjižnico z namenom, da jim knjižničarki predstaviva njeno delovanje in poudariva namen in pomen družinskega branja. Izhajali sva iz dveh temeljnih dejstev:

1. Mladim družinam v današnjem času hitrega načina življenja primanjkuje časa, ki bi ga lahko kvalitetno preživeli s svojimi otroki.
2. Večina staršev lahko s svojimi otroki izvaja dejavnosti družinskega branja, vendar nekateri med njimi potrebujejo spodbudo ali nasvet.

Za tovrstno »poučevanje« staršev je bila potrebna priprava, ki vključuje andragoške vsebine. Treba je upoštevati, da imajo starši že nekaj izkušenj, v skupino se vključijo prostovoljno in z določenim namenom v povezavi z njihovo starševsko vlogo. Za učitelja/šolskega knjižničarja, ki sodeluje v programu družinske pismenosti, velja kot v programih neformalnega izobraževanja odraslih; poleg razvijanja različnih veščin, spodbuja tudi: osebnostno rast, razvijanje drugačnih stališč, kritičnosti in ne nazadnje izboljševanje kakovosti življenja posameznega odraslega udeleženca v izobraževanju. V tem smislu je vloga učitelja predvsem spodbujevalna in partnerska, pristop pa nedirektiven. (Povzeto po Jelenc Kraševac, 2009.) Učiteljici sva naredili »preskok« iz bibliopedagoške učne situacije v biblioandragoško.

Izvedba »delavnice« družinskega branja za starše

Prvi roditeljski sestanek za starše prvošolcev se je tokrat začel v šolski knjižnici. Najprej sva starše seznanili, da naša knjižnica ni namenjena le njihovim otrokom, temveč tudi njim. Tudi starši si lahko izposodijo knjige ali serijske publikacije, ki jim bodo v pomoč pri vzgoji in razumevanju njihovih otrok. V nadaljnjem skupnem druženju sva jim predstavili praktične prednosti, pomen in namen družinskega branja. Poudarili sva, da so tudi knjige lahko pripomoček za aktivno sporazumevanje, ki sestoji iz poslušanja in pogovora. Opozorili sva, da je pomembno, kadar želimo otroka spodbuditi, da bo rad prisluhnil in tudi sam postal dober bralec, ustrezna izbira knjig za

družinsko branje. Pomembno je, da upoštevamo otrokovo starost, njegove želje in interes, saj vse to vpliva na kasnejši otrokov odnos do knjig in ugodja pri bralnem doživetju. V predbralnem in začetnem bralnem obdobju so to predvsem slikanice z manj besedila, pogosto tudi z velikimi tiskanimi črkami.

Branje majhnim otrokom nikakor ne sme biti zgolj branje, ampak naj bo to:

- pripovedovanje ob ilustracijah,
- razlaganje neznanih besed,
- pogovor o prebranem z vključevanjem otrokovih lastnih izkušenj ter z različnimi obbralnimi dejavnostmi (risanje, gibanje, oponašanje glasov živali ...).

Starše sva »opozorili«, da bodo najverjetneje presenečeni nad otrokovo izvirnostjo in domiselnostjo.

Poudarili sva tudi, da je nesmiselno pričakovati splošna navodila za uporabo knjig, saj ta ne obstajajo. Sva jim pa hkrati predlagali nekaj dodatnih aktivnosti, ki jih lahko skupaj z otroki izvajajo pred branjem slikanic, med njim in po njem.

Pred branjem:

- Skupaj z otrokom si oglejte naslovnico knjige. Otrok naj poskuša ugotoviti, o čem bo govorila zgodba.
- Skupaj preberite naslov. Vprašajte ga, kaj mu pove naslov.

Med branjem:

- Otroku sprti razložite manj znane besede.
- Ustavite se ob ilustracijah v knjigi, otrok naj jih poskuša opisati.
- Ob posameznih prebranih straneh se pogovorite o vsebini. Otrok naj vam pove, kaj on misli o dogajanju v zgodbi.

Po branju:

- Otroka vprašajte, katera oseba v zgodbi mu je najbolj podobna. V čem? Kaj pa preostali nastopajoči?
- Pove naj vam, kdo mu je v zgodbi najmanj všeč in zakaj.
- Kaj mu je bilo v zgodbi najbolj všeč in zakaj?
- Kako bi spremenil konec zgodbe?

Slika 2: Ponazoritev pogovora ob slikanici

Slika 3: Starši si ogledujejo razstavljene slikanice.

Ob koncu »delavnice« sva starše povabili k razgovoru o njihovih dosedanjih izkušnjah v povezavi z družinskim branjem. Po pričakovanih sva od staršev doživeli pozitiven odziv. Pripovedovali so o svojih izkušnjah ter družno ugotavljali, da otroci v dejavnostih družinskega branja uživajo in da se ob branju tkejo ter poglobljajo tople čustvene vezi. Preden smo se poslovili, sva še enkrat poudarili, da so starši nenadomestljivi pri bralni vzgoji svojih otrok in da je družinsko branje osnova za kasnejše uspešno branje in učenje učencev.

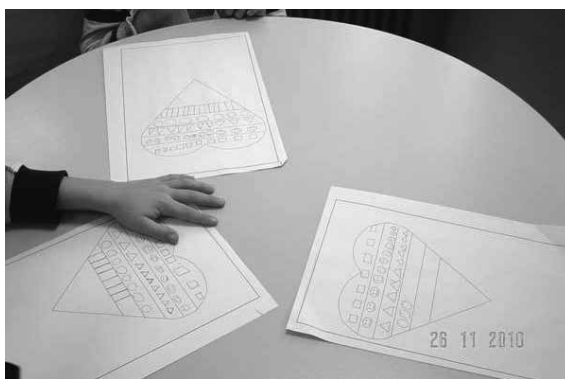
Sklepna misel

»Branje pomeni početi podvige« je zapisal pesnik Tone Pavček. Podvige v zavesti o pomenu branja v družini pa nameravamo tudi v bodoče »početi«

Slika 4: Učenci poslušajo pripoved ob slikanici in sodelujejo.

Slika 5: Učenci poustvarjajo.

avtorici pričujočega prispevka. Zato sva ga poslali v objavo – to je dodaten korak v tej smeri. Zdaj je odločitev o tem, da se nama v gibanju za družinsko pismenost v vsakem domu naših učencev pridružite, prepuščena vam – bralcem. ■

Viri in literatura:

1. Bucik, N. (2009). Razvijanje otrokove motivacije za branje v domačem okolju. V L. Knaflič (Ur.), Branje za znanje in branje za zabavo: priročnik za spodbujanje družinske pismenosti (str. 17-26). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
2. Jelenc Kraševac, S. (2009). Učenje in poučevanje odraslih udeležencev izobraževanja – staršev predšolskih otrok. V L. Knaflič (Ur.), Branje za znanje in branje za zabavo: priročnik za spodbujanje družinske pismenosti (str. 95–106). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
3. Knaflič, L. (2009). Družinska pismenost v predšolskem obdobju. V L. Knaflič (Ur.), Branje za znanje in branje za zabavo: priročnik za spodbujanje družinske pismenosti (str. 7–16). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.